

УДК 001.18(477)

Тетяна Коржановська,
науковий співробітник відділу наукової підготовки
державних бібліографічних покажчиків Книжкової палати України

Тенденції розвитку наукового потенціалу України (за матеріалами бази даних "Літопис авторефератів дисертацій")

Мета дослідження: виявлення напрямів розвитку наукового потенціалу України.

Методи дослідження: наукометричний, бібліометричний аналіз.

Об'єкт дослідження: база даних "Літопис авторефератів дисертацій".

Соціальне значення роботи — виявлено галузі наук, які найбільше досліджуються науковцями України, визначено основні наукові центри, здійснено тематичний розподіл наукових робіт за регіональною та гендерною ознаками. Отримані результати можуть бути використані органами державної влади, науковими установами для розроблення перспективних планів наукових досліджень в Україні.

З кожним роком розвиток суспільства все сильніше залежить від соціальних, інформаційних, культурних, політичних технологій та інновацій. Більшість країн прагнуть виробити стратегії свого наукового та інноваційного розвитку, що веде до суспільства, побудованого на знаннях. У сучасних умовах практичне використання природничо-наукових, гуманітарних і науково-технічних знань стає найвагомішим джерелом забезпечення життєдіяльності суспільства, його духовного й фізичного розвитку.

Одним з формальних критеріїв оцінки стану науки в Україні є кількість підготовлених до захисту дисертаційних досліджень, інформація про які у формі автореферату надходить у Книжкову палату України згідно із Законом України "Про обов'язковий примірник документів" [6].

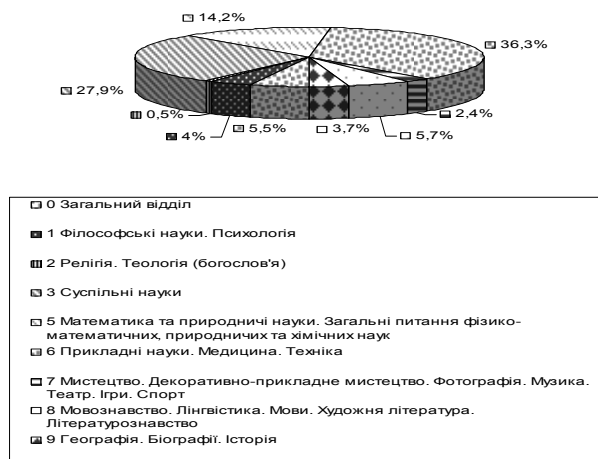
Автореферат дисертації — наукове видання у вигляді брошури, що являє собою складений автором реферат проведеного ним дослідження, поданого на здобуття наукового ступеня (кандидата чи доктора наук) [5]. У авторефераті викладаються основні ідеї та висновки дисертації, розкривається особистий внесок автора у розроблення проблеми, ступінь новизни, теоретична й практична значущість результатів наукового дослідження, наводяться дані про апробацію і публікацію наукового дослідження, про структуру і обсяг дисертаційної роботи [8].

Книжкова палата України випускає вісім державних бібліографічних покажчиків, одним з яких є "Літопис авторефератів дисертацій", що виходить чотири рази на рік з 1999 року (до 1999 року автореферати дисертацій відображалися у "Літописі книг"). Видання призначене для поточного інформування про автореферати дисертацій, які захищаються в наукових установах та вищих навчальних закладах України, і відображає автореферати дисертацій незалежно від їхнього обсягу, тиражу та способу друку [3].

У статті проаналізовано 4000 бібліографічних записів авторефератів дисертацій, які ввійшли у бібліографічний покажчик "Літопис авторефератів дисертацій" за 2009 рік. Розподіл авторефератів дисертацій здійснено за розділами

Універсальної десятикової класифікації (УДК), місцем захисту, типом дисертацій (за науковим ступенем) та гендерною приналежністю.

У діагр. 1 автореферати дисертацій розподілено за основними розділами УДК.

Діагр. 1. Розподіл авторефератів дисертацій за основними розділами УДК

0 **Загальний відділ** — 0,5%, або 20 на здобуття наукового ступеня доктора наук та 199 — кандидата наук.

1 **Філософські науки. Психологія** — 4%, або 19 на здобуття наукового ступеня доктора наук та 140 — кандидата наук.

2 **Релігія. Теологія (богослов'я)** — 0,5%, або 2 на здобуття наукового ступеня доктора наук та 19 — кандидата наук.

3 **Суспільні науки** — 27,9%, або 90 на здобуття наукового ступеня доктора наук та 1024 — кандидата наук (розділ займає друге місце серед загальної кількості документів).

5 **Математика та природничі науки. Загальні питання фізико-математичних, природничих та хімічних наук** — 14,2%, або 89 на здобуття наукового ступеня доктора наук та 477 — кандидата наук (третє місце серед загальної кількості досліджуваних документів).

6 **Прикладні науки. Медицина. Техніка** — 36,3%, або 184 на здобуття наукового ступеня доктора наук та 1273 — кандидата наук (розділ знаходиться на першому місці серед загальної кількості дисертаційних досліджень).

7 **Мистецтво. Декоративно-прикладне мистецтво. Фотографія. Музика. Театр. Ігри. Спорт** — 2,4%, або 8 на здобуття наукового ступеня доктора наук та 87 — кандидата наук.

8 **Мовознавство. Лінгвістика. Мови. Художня література. Літературознавство** — 5,7%, або 15 на здобуття наукового ступеня доктора наук та 205 — кандидата наук.

9 *Географія. Біографії. Історія* — 3,7%, або 18 на здобуття наукового ступеня доктора наук та 131 — кандидата наук.

У табл. 1 автореферати дисертацій розподілені за розділами УДК, науковими ступенями та регіонами. Аналіз авторефератів дисертацій за розділом 0 *Загальний відділ* показав, що за кількістю наукових робіт, які захищаються на ступінь доктора та кандидата наук, лідиром є місто Київ

(8 докторських та 77 кандидатських), друге місце посідає Харківська область (8 докторських та 40 кандидатських), третє та четверте місця — Львівська та Донецька області (2 докторські і 27 кандидатських та 1 докторська і 17 кандидатських відповідно). Всі інші регіони представлені дуже незначною кількістю дисертаційних досліджень або не представлені взагалі.

Таблиця 1

Розподіл авторефератів дисертацій за розділами УДК, науковим ступенем та регіонами

Регіони	Всього авторефератів дисертацій	Основні розділи УДК																	
		0		1		2		3		5		6		7		8		9	
		д-р	канд.	д-р	канд.	д-р	канд.	д-р	канд.	д-р	канд.	д-р	канд.	д-р	канд.	д-р	канд.	д-р	канд.
АР Крим	32	–	2	–	–	–	–	–	–	2	10	2	16	–	–	–	–	–	–
Вінницька	38	1	3	–	–	–	–	–	12	–	–	2	20	–	–	–	–	–	–
Волинська	5	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	–	3	–	–	–	1	–	–
Дніпропетровська	204	–	5	4	4	–	–	1	35	5	14	15	88	–	–	–	22	3	8
Донецька	228	1	17	–	7	–	1	12	56	6	17	8	81	–	–	–	15	2	5
Житомирська	16	–	–	–	–	–	–	–	13	–	–	–	3	–	–	–	–	–	–
Закарпатська	27	–	1	–	–	–	–	–	10	–	6	1	6	–	–	–	3	–	–
Запорізька	65	–	4	–	9	–	1	–	19	1	8	3	16	–	1	–	2	–	1
Івано-Франківська	47	–	1	–	7	–	1	–	–	–	9	5	15	–	–	–	6	–	3
Київська	34	–	2	–	–	–	–	1	14	–	–	2	11	–	–	–	–	–	4
Кіровоградська	21	–	–	–	–	–	–	–	3	–	–	–	7	–	–	–	11	–	–
Луганська	56	–	4	–	4	–	–	3	13	–	2	2	23	–	–	–	1	–	4
Львівська	316	2	27	1	8	–	1	4	80	9	41	14	91	–	13	–	14	–	11
Миколаївська	15	–	–	–	–	–	–	–	9	–	–	–	5	–	–	–	–	–	1
Одеська	204	–	5	1	7	–	–	8	52	2	18	14	68	–	12	–	15	–	2
Полтавська	28	–	–	–	–	–	–	–	7	–	–	2	19	–	–	–	–	–	–
Рівненська	9	–	–	–	–	–	1	–	3	–	4	–	–	–	–	–	–	–	1
Сумська	32	–	1	–	–	–	–	3	14	1	10	–	3	–	–	–	–	–	–
Тернопільська	74	–	4	–	–	–	–	1	29	–	1	2	33	–	–	–	4	–	–
Харківська	659	8	40	–	15	–	–	9	156	17	79	30	245	4	27	–	18	2	9
Херсонська	30	–	–	–	–	–	–	–	6	–	1	3	16	–	–	–	4	–	–
Хмельницька	28	–	3	–	8	–	–	–	9	–	–	–	8	–	–	–	–	–	–
Черкаська	14	–	1	–	–	–	1	–	2	–	2	–	6	–	–	–	–	–	2
Чернівецька	43	–	–	–	2	–	–	–	2	1	11	1	3	–	–	–	11	2	10
Чернігівська	3	–	–	–	–	–	–	–	2	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1
м. Київ	1727	8	77	13	64	2	13	48	472	45	240	77	468	4	34	15	78	7	62
м. Сімферополь	45	–	2	–	5	–	–	–	6	–	3	1	19	–	–	–	–	2	7
Всього:	4000	20	199	19	140	2	19	90	1024	89	477	184	1273	8	87	15	205	18	131

З даних розділу 1 *Філософські науки. Психологія* видно, що найбільше авторефератів дисертацій припадає на місто Київ (13 докторських та 64 кандидатських). Незначною кількістю представлені Харківська (лише 15 кандидатських), Запорізька (9 кандидатських), Львівська (1 докторська та 8 кандидатських), Одеська (1 докторська та 7 кандидатських), Хмельницька (8 кандидатських), Донецька, Івано-Франківська (по 7 кандидатських).

У ході аналізу авторефератів дисертацій за розділом 2 *Релігія. Теологія (богослов'я)* встановлено, що найбільша кількість захищених наукових робіт також припадає на місто Київ (2 докторські та 13 кандидатських). По одній кандидатській дисертації із загальної кількості досліджуваних документів зареєстровано в Донецькій, Запорізькій, Івано-Франківській, Львівській, Рівненській та Черкаській областях. В усіх інших регіонах дисертаційних робіт з цього напрямку на зареєстровано.

З даних розділу 3 *Суспільні науки* бачимо, що перше місце за кількістю дисертацій посідає місто Київ (48 докторських та 472 кандидатських). На другому місці знаходиться Харківська область (9 докторських та 156 кандидатських).

Невеликою кількістю дисертаційних робіт представлені Львівська (4 докторських та 80 кандидатських), Донецька (12 докторських та 56 кандидатських) та Одеська (8 докторських та 52 кандидатських) області. Відсутні дисертаційні дослідження з суспільних наук в Автономній Республіці Крим, Волинській та Івано-Франківській областях.

Аналіз авторефератів дисертацій за розділом 5 *Математика та природничі науки* показав, що найбільше захищалося дисертацій знову таки у місті Києві (45 докторських та 240 кандидатських). Невелику кількість дисертаційних досліджень захищено в Харківській (17 докторських та 79 кандидатських) та Львівській (9 докторських та 41 кандидатських) областях. Не зареєстровано жодного дисертаційного дослідження з математики та природничих наук у Вінницькій, Житомирській, Київській, Кіровоградській, Миколаївській, Полтавській, Хмельницькій та Чернігівській областях.

Дані розділу 6 *Прикладні науки. Медицина. Техніка* свідчать, що столиця знову виходить у лідери за кількістю захищених дисертацій робіт (77 докторських та 468 кандидатських). Друге місце посідає Харківська область (30 докторських та 245 кандидатських). Також представлені Львівська

(14 докторських та 91 кандидатська), Дніпропетровська (15 докторських та 88 кандидатських), Донецька (8 докторських та 81 кандидатська) та Одеська (14 докторських та 68 кандидатських) області. Не зареєстровано дисертаційних досліджень з прикладних наук, медицини та техніки у Рівненській та Чернігівській областях.

Аналіз авторефератів дисертацій за розділом 7 *Мистецтво. Декоративно-прикладне мистецтво. Фотографія. Музика. Театр. Ігри. Спорт* показав, що найбільше підготовлено дисертаційних робіт у місті Києві (4 докторських та 34 кандидатських) та Харківській області (4 докторських та 27 кандидатських). У Львівській (13 кандидатських), Одеській (12 кандидатських) та Запорізькій (1 кандидатська) областях їх набагато менше. В усіх інших регіонах наукових робіт з цього напрямку не зареєстровано.

Як показують дані розділу 8 *Мовознавство. Лінгвістика. Мови. Художня література. Літературознавство*, найбільше дисертаційних робіт захистили столичні науковці — 15 докторських та 78 кандидатських. Невеликою кількістю дисертаційних досліджень представлені Дніпропетровська (22 кандидатські), Харківська (18 кандидатських), Донецька та Одеська (по 15 кандидатських), Львівська (14 кандидатських), Кіровоградська і Чернівецька (по 11 кандидатських) області. В інших регіонах представлена дуже незначна кількість наукових робіт або ж вони зовсім відсутні.

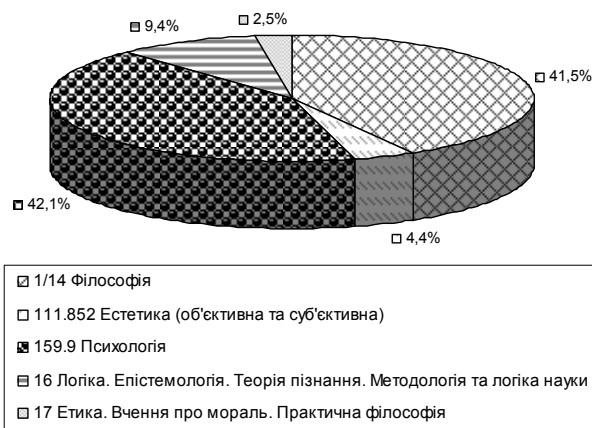
Найбільшу кількість наукових робіт, як показав аналіз авторефератів дисертацій за розділом 9 *Географія. Біографія. Історія* захищено у місті Києві (7 докторських та 62 кандидатські), невелика їх кількість у Чернівецькій (2 докторських та 10 кандидатських), Львівській (11 кандидатських), Дніпропетровській (3 докторських та 8 кандидатських), Харківській (2 докторські та 9 кандидатських), Донецькій (2 докторських та 5 кандидатських) областях та місті Сімферополі (2 докторські та 7 кандидатських), у решті регіонів дуже мало дисертаційних досліджень або зовсім немає.

У діагр. 2—10 автореферати дисертацій розподілені за підрозділами основних розділів УДК.

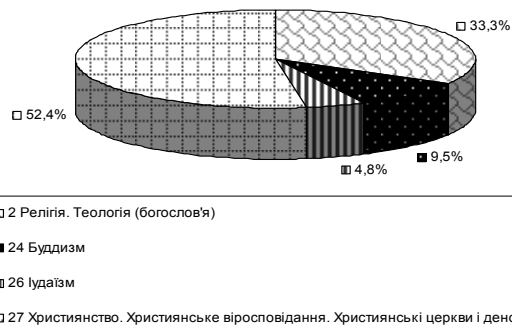
Діагр. 2. Розподіл авторефератів дисертацій за підрозділами УДК розділу 0 Загальний відділ

З наведених даних видно (діагр. 2): найбільше зареєстровано авторефератів дисертацій з інформаційних технологій, комп'ютерної науки і технологій, Інтернет (48,4%); управління, менеджменту, конторської справи, сертифікації (33,8%). Незначною кількістю представлені наукові роботи з бібліотечної справи, бібліотекознавства (2,3%).

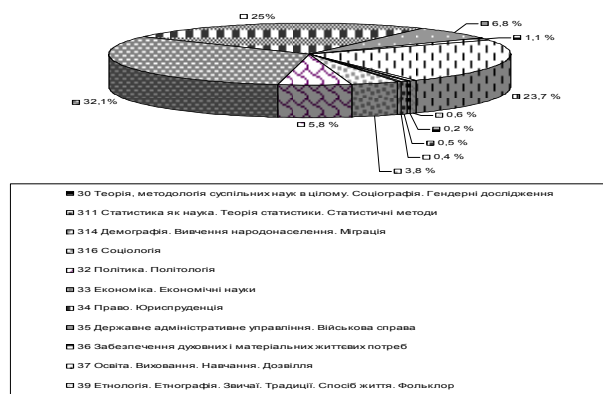
Діагр. 3. Розподіл авторефератів дисертацій за підрозділами УДК розділу 1 Філософські науки. Психологія

Перше та друге місця, як свідчать дані, посіли дисертаційні дослідження з психології (42,1%) (діагр. 3) та філософії (41,5%). Незначна їх кількість з логіки, епістемології (9,4%), естетики (4,4%) та етики (2,5%).

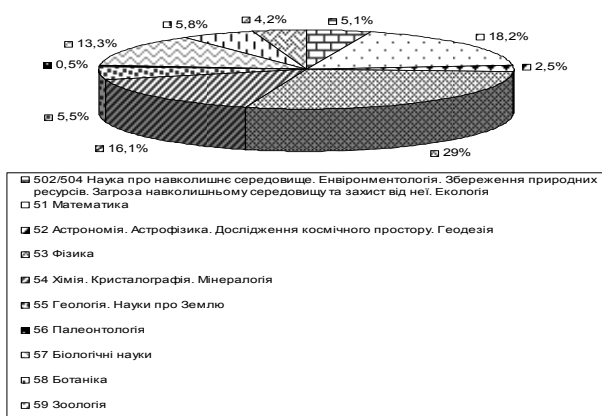
Діагр. 4. Розподіл авторефератів дисертацій за підрозділами УДК розділу 2 Релігія. Теологія (богослов'я)

У розділі 2 (діагр. 4) найбільше представлені автореферати дисертацій з християнства (52,4%) і релігії та теології (33,3%). Зафіксовано незначну кількість наукових робіт з буддизму (9,5%) та іудаїзму (4,8%), і зовсім відсутні дослідження з індуїзму, ісламу та сучасних духовних релігій.

Діагр. 5. Розподіл авторефератів дисертацій за підрозділами УДК розділу 3 Суспільні науки

З діагр. 5 видно, що найбільше зареєстровано авторефератів дисертацій з економічних наук (32,1%), права та юриспруденції (25%), освіти (23,7%). Незначною кількістю представлені наукові роботи з державного адміністративного управління, військової справи (6,8%), політології (5,8%), соціології (3,8%), зовсім мало їх з етнології (0,6%), статистики (0,5%), демографії (0,4%).

Діагр. 6. Розподіл авторефератів дисертацій за підрозділами УДК розділу 5 Математика та природничі науки. Загальні питання фізико-математичних, природничих та хімічних наук

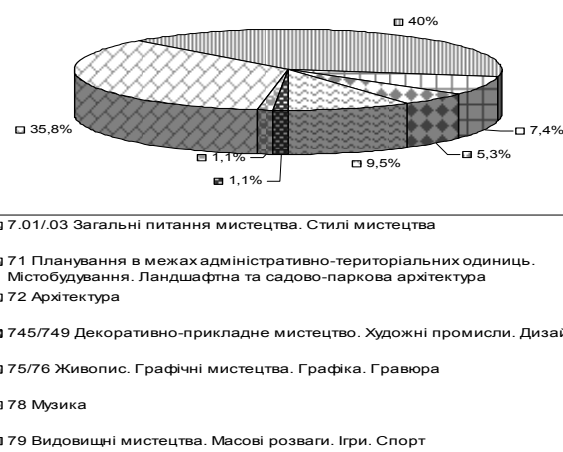
У цьому розділі "пріоритет" (діагр. 6) — за дисертаціями з фізики (29%), математики (18,2%), хімії, кристалографії, мінералогії (16,1%), біологічних наук (13,3%). Невелику кількість становлять роботи з ботаніки (5,8%), геології (5,5%), науки про навколишнє середовище (5,1%), зоології (4,2%), а найменше — з астрономії, астрофізики, геодезії (2,5%) та палеонтології (0,4%).

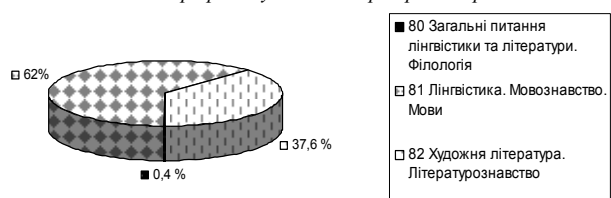
Діагр. 7. Розподіл авторефератів дисертацій за підрозділами УДК розділу 6 Прикладні науки. Медицина. Техніка

Згідно з діагр. 7, найбільше зареєстровано авторефератів дисертацій з медичних наук та охорони здоров'я (41%). Друге та третє місця посіли дослідження з інженерної справи, техніки (21,7%) та сільського, лісового господарства, мисливства, рибного господарства (16,1%). Незначну кількість становлять наукові роботи з організації виробництва (6%), хімічної технології (5,7%), майже відсутні — з біотехнології (0,5%), реклами (0,3%), домоведення, комунального господарства (0,1%), електрозв'язку, телерадіотрансляції, телекомунікації (0,1%).

Найбільше, як свідчать наведені дані в діагр. 8, зареєстровано авторефератів дисертацій з видовищних мистецтв, масових розваг, ігор, спорту (40%) та музики (35,8%). Невеликою частиною представлені роботи з архітектури (9,5%), загальних питань мистецтва (7,4%), містобудування (5,3%). Дуже мало з декоративно-прикладного мистецтва, художніх промислів, дизайну та живопису, графічних мистецтв, графіки, гравюри (по 1,1%), і зовсім відсутні дослідження з пластичних мистецтв, малювання та креслення, фотографії та кінематографії.

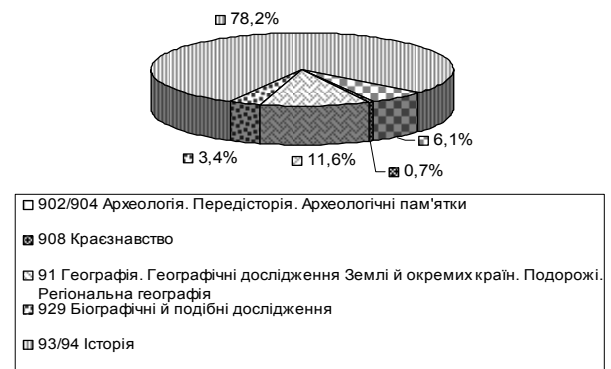

Діагр. 8. Розподіл авторефератів дисертацій за підрозділами УДК розділу 7 Мистецтво. Декоративно-прикладне мистецтво. Фотографія. Музика. Театр. Ігри. Спорт

Діагр. 9. Розподіл авторефератів дисертацій за підрозділами УДК розділу 8 Мовознавство. Лінгвістика. Мови. Художня література. Літературознавство

З діагр. 9 видно, що перше та друге місце займають дослідження з лінгвістики, мовознавства, мови (62%) та художньої літератури, літературознавства (37,6%).

Діагр. 10. Розподіл авторефератів дисертацій за підрозділами УДК розділу 9 Географія. Біографії. Історія

Наведені дані свідчать (діагр. 10), що найбільше зареєстровано авторефератів дисертацій з історії (78,2%). Незначною кількістю представлені наукові роботи з географії (11,6%), археології (6,1%), біографічних досліджень (3,4%), майже відсутні — з краєзнавства (0,7%). Бібліографічна інформація, уміщена у табл. 2, розподілена за статтю авторів, їхніми науковими ступенями та регіонами написання наукових досліджень та класифікацією їхніх напрацювань за розділами УДК. З наведених даних бачимо, що загальна кількість наукових робіт на здобуття наукового ступеня доктора та кандидата наук становить 445 та 3555 відповідно. Аналіз показав, що жінки, які прагнуть здобути науковий ступінь доктора або кандидата наук, становлять 2252 особи або 56,3% загальної чисельності (177 осіб або 39,8% здобувачів наукового ступеня доктора наук та 2075 осіб або 58,4% — кандидата наук).

Розподіл авторефератів дисертацій за статтю, науковими ступенями та регіонами

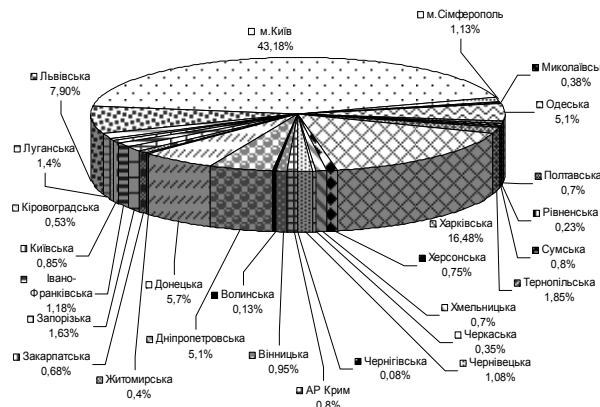
Регіони	Науковці				Науковий ступінь							
	всього	у т.ч. жінок (осіб)	у т.ч. жінок (%)	від загальн. кількості жінок (%)	доктор наук				кандидат наук			
					всього	у т.ч. жінок (осіб)	жінок (% в регіоні)	% від загальн. кількості	всього	у т.ч. жінок	% від кількості в регіоні	від загальн. кількості жінок (%)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Автономна Республіка Крим	32	19	59,4	0,85	4	2	50	1,13	28	17	60,7	0,82
Вінницька	38	19	50	0,85	3	–	–	–	35	19	54,3	0,92
Волинська	5	3	60	0,14	–	–	–	–	5	3	60	0,15
Дніпропетровська	204	100	49	4,44	28	2	7,1	1,13	176	98	55,7	4,73
Донецька	228	124	54,4	5,51	29	10	34,5	5,7	199	114	57,3	5,5
Житомирська	16	14	87,5	0,63	–	–	–	–	16	14	87,5	0,68
Закарпатська	27	18	66,7	0,8	1	1	100	0,57	26	17	65,4	0,82
Запорізька	65	35	53,8	1,56	4	–	–	–	61	35	57,4	1,69
Івано-Франківська	47	27	57,4	1,2	5	2	40	1,13	42	25	59,5	1,21
Київська	34	12	35,3	0,54	3	1	33,3	0,57	31	11	35,5	0,53
Кіровоградська	21	14	66,7	0,63	–	–	–	–	21	14	66,7	0,68
Луганська	56	42	75	1,87	5	4	80	2,26	51	38	74,5	1,84
Львівська	316	159	50,3	7,06	30	8	26,7	4,5	286	151	52,8	7,3
Миколаївська	15	11	73,3	0,49	–	–	–	–	15	11	73,3	0,53
Одеська	204	124	60,8	5,51	25	15	60	8,5	179	109	60,9	5,3
Полтавська	28	15	53,6	0,67	2	–	–	–	26	15	57,7	0,73
Рівненська	9	2	22,2	0,09	–	–	–	–	9	2	22,2	0,1
Сумська	32	18	56,3	0,8	4	3	75	1,7	28	15	53,6	0,73
Тернопільська	74	50	67,6	2,22	3	2	66,7	1,13	71	48	67,6	2,32
Харківська	659	351	53,3	15,59	70	28	40	15,82	589	323	54,8	15,6
Херсонська	30	19	63,3	0,85	3	1	33,3	0,57	27	18	66,7	0,87
Хмельницька	28	16	57,1	0,71	–	–	–	–	28	16	57,1	0,78
Черкаська	14	12	85,7	0,54	–	–	–	–	14	12	85,7	0,58
Чернівецька	43	23	53,5	1,03	4	1	25	0,57	39	22	56,4	1,06
Чернігівська	3	3	100	0,14	–	–	–	–	3	3	100	0,15
м. Київ	1727	990	57,3	43,96	219	94	42,9	53,1	1508	896	59,4	43,2
м. Сімферополь	45	32	71,1	1,42	3	3	100	1,7	42	29	69	1,4
Всього:	4000	2252	56,3		445	177	39,8		3555	2075	58,4	–

Серед жінок найбільше здобувачів наукового ступеня доктора наук в місті Києві (94 особи або 53,1% від загальної кількості жінок — здобувачів ступеня доктора наук), Харківській (28 осіб або 15,8%), Одеській (15 осіб або 8,5%), Донецькій (10 осіб або 5,7%) та Львівській (8 осіб або 4,5%) областях; кандидата наук — місті Києві, Харківській, Львівській, Донецькій та Одеській областях (896 осіб або 43,2% від загальної кількості жінок — здобувачів ступеня кандидата наук; 323 особи або 15,6%; 151 особа або 7,3%; 114 осіб або 5,5% та 109 осіб або 5,3% відповідно).

Підготовка жінок — кандидатів наук відбувається в усіх областях України, найменше — в Чернігівській, Волинській та Рівненській (по 2—3 особи). По одному доктору наук жіночої статі підготовлено в Закарпатській, Київській, Херсонській та Чернівецькій областях. Не підготовлено здобувачів наукового ступеня доктора наук (як жінок, так і чоловіків) у восьми областях, ще в трьох — жодної жінки.

Безперечним лідером за кількістю дисертаційних робіт, які захищаються на ступінь доктора та кандидата наук, згідно з даними, наведеними у табл. 1 та діагр. 11, є місто Київ (43,18%, або 1727 авторефератів дисертацій від загальної кількості досліджуваних документів). З аналізу авторе-

фератів дисертацій можна виокремити п'ять провідних регіональних центрів, де зареєстровано найбільше дисертаційних досліджень: Харківська (659 або 16,48%), Львівська (316 або 7,9%), Донецька (228 або 5,7%), Дніпропетровська та Одеська області (по 204 або 5,1%). Всі інші області представлені дуже незначною кількістю авторефератів дисертацій.

Діагр. 11. Розподіл авторефератів дисертацій за регіонами

У табл. 3 бібліографічну інформацію розподілено за статтю авторів дисертацій, за науковими ступенями та класифікацією їхніх напрацювань за розділами УДК. Найбільша кількість жінок-дослідників працює в галузі суспільних наук (733 особи або 32,5% від загальної кількості жінок — здобувачів ступеня доктора або кандидата наук), прикладних наук, медицини й техніки (692 особи або 30,7%) та у математиці і природничих науках (261 особа або 11,6%).

Серед здобувачів наукового ступеня доктора наук найбільше жінок вивчає прикладні науки, медицину й тех-

ніку (69 осіб або 39% від загальної кількості жінок — здобувачів ступеня доктора наук), суспільні науки (50 осіб або 28,2%) і математику та природничі науки (17 осіб або 9,6%).

Серед здобувачів наукового ступеня кандидата наук перше місце займають жінки-дослідники з суспільних наук (685 осіб або 33% від загальної кількості жінок — здобувачів ступеня кандидата наук), друге — з прикладних наук, медицини й техніки (621 особа або 30%), третє — з математики і природничих наук (244 особи або 11,8%).

Таблиця 3

Розподіл авторефератів дисертацій за статтю, науковими ступенями та розділами УДК

Основні розділи УДК	Науковці			Науковий ступінь					
	всього (осіб)	у т.ч. жінок (осіб)	у т.ч. жінок (%)	доктор наук			кандидат наук		
				всього (осіб)	у т.ч. жінок (осіб)	у т.ч. жінок (%)	всього (осіб)	у т.ч. жінок (осіб)	у т.ч. жінок (%)
0 Загальний відділ	219	121	5,3	20	7	4	199	114	5,5
1 Філософські науки. Психологія	159	113	5,1	19	12	6,8	140	101	4,9
2 Релігія. Теологія (богослов'я)	21	14	0,6	2	1	0,6	19	13	0,6
3 Суспільні науки	1114	733	32,5	90	50	28,2	1024	685	33
5 Математика та природничі науки. Загальні питання фізико-математичних, природничих та хімічних наук	566	261	11,6	89	17	9,6	477	244	11,7
6 Прикладні науки. Медицина. Техніка	1450	692	30,7	184	69	39	1273	621	30
7 Мистецтво. Декоративно-прикладне мистецтво. Фотографія. Музика. Театр. Ігри. Спорт	95	52	2,3	8	4	2,3	87	48	2,3
8 Мовознавство. Лінгвістика. Мови. Художня література. Літературознавство	229	197	8,8	15	12	6,8	205	185	8,9
9 Географія. Біографії. Історія	147	69	3,1	18	5	2,8	131	64	3,1
Всього	4000	2252	100	445	177	100	3555	2075	100

Висновки: На підставі аналізу авторефератів дисертацій за основними розділами УДК та гендерним принципом доведено:

1. Найбільше наукових досліджень здійснюється з прикладних наук, медицини, техніки, суспільних наук, а також математики та природничих наук. Невелику кількість становлять наукові дослідження в галузі мистецтва, релігієзнавства, географічних, історичних, філософських, психологічних, філологічних наук, загальних питань науки і культури.

2. Провідними науковими центрами України є: місто Київ, Харківська, Львівська і Донецька області. Тут підготовлено найбільшу кількість дисертацій. Найменше дисертаційних досліджень здійснено в Чернігівській, Волинській та Рівненській областях.

3. Україна додержується гендерної рівності у підготовці наукових кадрів. Жінки нарівні з чоловіками займаються науковою роботою. Кількість жінок, що є здобувачами наукового ступеня кандидата або доктора наук, становить 56,3% від загальної кількості.

Список використаної літератури

1. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / В. В. Ковальчук — К. : Слово, 2009. — 239 с.

2. Кочупалова В. "Літопис авторефератів дисертацій" як відзеркалення напрямів розвитку української науки / Віта Кочупалова // Вісник Книжкової палати. — 2008. — № 4. — С. 9—11.
3. Літопис авторефератів дисертацій : держ. бібліогр. покажч. України / Книжкова палата України імені Івана Федорова. — К., 2009. — № 1—4. — (Національна бібліографія України).
4. Наукова та інноваційна діяльність в Україні : стат. зб. / Держ. ком. статистики України. — К. : Держкомстат України, 2009. — 365 с.
5. Основи наукових досліджень: категорії, поняття, терміни, нормативні документи : навч. посіб.-довід. / уклад.: Б. Білецький, О. Добржанський. — Чернівці : Технодрук, 2010. — 379 с.
6. Про обов'язковий примірник документів : Закон України від 9 квіт. 1999 р. № 595-XIV // Відомості Верховної Ради України. — 1999. — № 22/23. — Ст. 199.
7. Устіннікова О. Біля витоків державної бібліографії : (до 85-річчя "Літопису українського друку") / Ольга Устіннікова, Ніна Палащина // Вісник Книжкової палати. — 2009. — № 12. — С. 26—29.
8. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідної діяльності : підручник / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарченко. — 6-те вид., переробл. і доповн. — К. : Знання, 2008. — 310 с.

Надійшла в редакцію 22 серпня 2011 року